



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 295/2018-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. októbra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmira Mamojku v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 152/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 152/2015 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 200 € (slovom dvesto eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 488,13 € (slovom štyristoosemdesiatosem eur a trinásť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 295/2018-14 zo 7. augusta 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 152/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že na okresnom súde sa od 18. decembra 2015 vedie konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletú [REDACTED], nar. [REDACTED] (ďalej len „maloletá“), v konaní o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas do rozvodu manželstva. Sťažovateľ je otcom maloletej. Tvrdil, že napriek tomu, že odo dňa začatia namietaného konania uplynuli už 2 roky a 6 mesiacov, dosiaľ nie je toto konanie právoplatne skončené. Vo veci sa uskutočnilo 5 pojednávaní, avšak bez právoplatného rozsudku pretrváva stav jeho právnej neistoty. Pozornosť ústavného súdu

upriamil na to, že namietané konanie má pre neho podstatný význam, keďže ide o úpravu práv a povinností k maloletej, ktorá je jeho jediným dieťaťom. Matka maloletej mu však od začiatku konania bráni v stretávaní sa s ňou. Sťažovateľ sa podaním doručeným okresnému súdu 8. júna 2016 obrátil na predsedníčku okresného súdu so sťažnosťou na zbytočné prietahy v konaní, ktorá ju vyhodnotila ako neopodstatnenú. Nadväzne využil i ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. III. ÚS 756/2015 z 8. novembra 2016 (ďalej aj „prvá ústavná sťažnosť“) tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Ani po rozhodnutí ústavného súdu o prvej ústavnej sťažnosti však podľa názoru sťažovateľa nekoná okresný súd tak, aby bol stav jeho právnej neistoty odstránený, a preto sa opätovne uchádza o ústavnú ochranu.

3. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 € a náhradu trov konania.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu v stručnosti vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 560/18 z 5. septembra 2018, ktorý bol spolu s vyžiadaným spisom doručený ústavnému súdu 10. septembra 2018. Predsedníčka okresného súdu najskôr chronologicky popísala priebeh namietaného konania, vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a následne k veci uviedla:

„... V predmetnom súdnom konaní súd konal priebežne bez prietahov, za obdobie kedy bol súd nečinný možno považovať obdobie od 07. 06. 2016, kedy bolo vo veci nariadené pojednávanie, pričom ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až 15. 11. 2016, pričom v tomto medziobdobí bolo síce nariadené ešte jedno pojednávanie, ale toto muselo byť zrušené z objektívnych dôvodov na strane súdu, pretože prebiehala rozsiahla rekonštrukcia (celej) budovy súdu vrátane pojednávacích miestností, ktoré boli stavebne zrušené. K predĺženiu konania prispelo aj znalecké dokazovanie, keďže súd

čakal na vypracovanie znaleckého posudku znalcom z odboru psychológie 7 mesiacov (znalec ustanovený uznesením zo dňa 11. 06. 2017 - znalecký posudok doručený súdu až dňa 19. 1. 2018, pričom na vypracovanie znaleckých posudkov má tiež vplyv veľký počet konaní, v ktorých sú žiadané). Uvedené okolnosti však nemožno považovať za zbytočné prieťahy v konaní. V priebehu súdneho konania súd dvakrát rozhodoval o návrhoch na vydanie neodkladného opatrenia, voči ktorým boli podané opravné prostriedky, a z ktorého dôvodu vec bola predložená odvolaciemu súdu, čo taktiež prispelo k predĺženiu konania. V súčasnosti je konanie právoplatne skončené. Rodičia na pojednávaní dňa 23. 8. 2018 uzavreli rodičovskú dohodu, ktorú súd schválil.“

5. Ústavný súd 10. septembra 2018 zaslal vyjadrenie okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Právny zástupca sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 25. septembra 2018 reagoval na vyjadrenie okresného súdu, podrobne popisujúc priebeh namietaného konania s vymedzením konkrétnych období, v ktorých okresný súd podľa jeho názoru nekonal, resp. konal neefektívne. Okrem iného uviedol: „Do dnešného dňa odporca nerozhodol o znalečnom pre znalkyňu [REDAKOVANÉ] za podaný znalecký posudok č. 1/2018 zo dňa 15.1.2018 a za účasť znalkyne... na pojednávaní konanom dňa 23.8.2018. Odôvodnene predpokladám, že vyšší súdny úradník odporcu bude niekoľko mesiacov rozhodovať o týchto nárokoch znalkyne...“ Zároveň oznámil, že sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

- 18. decembra 2015 bol okresnému súdu doručený návrh na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas do rozvodu manželstva a na nariadenie predbežného opatrenia;
- 15. januára 2016 okresný súd ustanovil maloletej kolízneho opatrovníka a zároveň rozhodol o návrhu matky na nariadenie predbežného opatrenia;
- 5. februára 2016 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia (navrhovateľka sa k odvolaniu vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 17. februára 2016);
- 26. februára 2016 bol spis okresného súdu s podaným opravným prostriedkom predložený krajskému súdu;
- 7. marca 2016 krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil (rozhodnutie právoplatné 29. marca 2016);
- 4. apríla 2016 okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. jún 2016 (zároveň žiadal kolízneho opatrovníka o zaslanie aktuálnej správy zo šetrenia rodinných pomerov, a navrhovateľku o oznámenie aktuálnych príjmov a výdavkov);
- 7. júna 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 21. júl 2016 (sťažovateľ sa na pojednávaní nezúčastnil z dôvodu práceneschopnosti);
- 8. júna 2016 sťažovateľ podal návrh na zrušenie predbežného opatrenia;
- 4. júla 2016 okresný súd zrušil termín pojednávania, ktoré bolo nariadené na 21. júl 2016 z dôvodu rekonštrukcie budovy;
- 31. augusta 2016 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. november 2016;
- 15. novembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie (sťažovateľ sa opäť pojednávania nezúčastnil, preto mu okresný súd uložil poriadkovú pokutu vo výške 200 €), okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia;
- 19. decembra 2016 sťažovateľ podal proti rozhodnutiu o zamietnutí jeho návrhu na vydanie neodkladného opatrenia odvolanie (31. januára 2017 sa k odvolaniu vyjadrila navrhovateľka);
- 3. marca 2017 bol spis okresného súdu s podaným opravným prostriedkom predložený krajskému súdu;

- 8. marca 2017 krajský súd rozhodol tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil (právoplatné 23. marca 2017), spis bol doručený späť okresnému súdu 14. marca 2017;
- 22. marca 2017 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 23. máj 2017;
- 23. mája 2017 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania;
- 11. júna 2017 okresný súd ustanovil na podanie znaleckého posudku znalkyňu [REDAKOVANÉ] a ustanovil lehotu na jeho podanie 60 dní od právoplatnosti uznesenia o ustanovení znalca. Neskôr, na žiadosť znalkyne z 27. augusta 2017 bola lehota zmenená na 60 dní od prevzatia spisu (spis prevzala znalkyňa 18. novembra 2017);
- 19. januára 2018 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok;
- 24. januára 2018 okresný súd nariadil termín pojednávania na 27. marec 2018;
- 27. marca 2018 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. apríl 2018 na účel vypočutia kolízneho opatrovníka a znalca;
- 12. apríla 2018 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 24. máj 2018 z dôvodu neúčasti znalkyne na nariadenom pojednávaní;
- podaním zo 16. mája 2018 znalkyňa súdu ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní uskutočnenom 12. apríla 2018, predvolanie prevzala až 14. apríla 2018. Zároveň súdu uviedla, že v období mája má plánovanú operáciu, a preto sa pojednávania zúčastniť nemôže a žiada o ospravedlnenie svojej neprítomnosti na najbližšom pojednávaní. Okresný súd 18. mája 2018 zrušil termín pojednávania;
- 19. júna 2018 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. august 2018;
- 23. augusta 2018 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom došlo k uzavretiu rodičovskej dohody, ktorú okresný súd schválil (rozsudok nadobudol právoplatnosť 30. augusta 2018).

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáhal aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), ktorý stanovuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a tiež z § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá [obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinný do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“)].

14. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania bol návrh matky na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas do rozvodu manželstva. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. I keď možno pripustiť istú mieru skutkovej zložitosti veci vyplývajúcu z potreby znaleckého dokazovania, nešlo o takú komplikovanú záležitosť, ktorá by vyžadovala osobitný prístup okresného súdu. Priet'ahy v konaní na okresnom súde preto nie je možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo skutkovou zložitosťou prejednávanej veci.

16. Konania týkajúce sa starostlivosti o maloleté deti si vyžadujú mimoriadnu pozornosť súdu, ktorá by mala viesť k efektívnemu a rýchlemu postupu v konaní. Táto požiadavka vyplývala i z § 176 ods. 3 OSP, za účinnosti ktorého konanie v počiatočnej fáze prebiehalo, a v zmysle ktorého, ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Ústavný súd pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s EŠLP (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletého dieťaťa a jeho osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou (napr. III. ÚS 254/2015). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným priet'ahom (m. m. I. ÚS 419/2015).

17. Druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľa. V rámci jeho posudzovania ústavný súd zistil určitú okolnosť signalizujúcu narušenie plynulosti konania pričítateľnú na vrub s'ťažovateľovi ako účastníkovi konania. Ide o dvojnásobné odročenie pojednávania pre neprítomnosť s'ťažovateľa (v prvom prípade z dôvodu jeho práceneschopnosti, v druhom prípade svoju neúčast' na pojednávaní ani neospravedlnil, za čo mu okresný súd uložil poriadkovú pokutu). Práve neprítomnosť s'ťažovateľa na nariadených pojednávaniach sa javí ako jedna z kľúčových okolností, pre ktoré sa nepristúpilo k rozhodnutiu o potrebe nariadenia znaleckého dokazovania už oveľa skôr, a prirodzene ovplyvnila aj ďalší priebeh a trvanie konania vo veci. Okolnosťami majúcimi vplyv na plynulosť postupu konania bolo aj rozhodovanie o dvoch návrhoch na vydanie neodkladného opatrenia, na čo poukázal

i okresný súd. V tejto súvislosti však ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej úkony účastníka konania smerujúce k uplatňovaniu práv v súdnom konaní v súlade s možnosťami danými príslušnými procesnými predpismi môžu síce spôsobiť predĺženie konania, nemožno ich však same osebe hodnotiť ako postup vedúci k zbytočným priet'ahom v konaní. Z podstaty veci je totiž zrejmé, že dôvodom podávania predmetných návrhov bola práve absencia meritórneho rozhodnutia. Tieto okolnosti preto ústavný súd nepričítal ani na ťarchu s'ťažovateľa, ani na ťarchu okresného súdu, keďže o týchto návrhoch (a nadväzne i o uplatnených opravných prostriedkoch) bolo potrebné v určitom časovom priestore rozhodnúť, čo logicky vyústilo do predĺženia namietaného konania.

18. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania. Z prehľadu procesných úkonov zistených zo spisu možno sumarizovať, že okresný súd konal v namietanom konaní v zásade plynulo až na dve obdobia krátkodobej nečinnosti, na ktoré poukázal i okresný súd. Prvým obdobím bol časový úsek medzi pojednávaním uskutočneným 7. júna 2016 a pojednávaním uskutočneným 15. novembra 2016 (5 mesiacov), v rámci ktorého síce bolo nariadené ešte jedno pojednávanie, ktoré však muselo byť zrušené z dôvodu rekonštrukcie budovy okresného súdu. Druhým obdobím, v ktorom možno vzhliadnuť zbytočný priet'ah v konaní, bolo obdobie vypracovania znaleckého posudku, ktorý mala znalkyňa podať v lehote 60 dní od právoplatnosti uznesenia o jej ustanovení. Neskôr bola táto lehota na žiadosť znalkyne z 27. augusta 2017 zmenená na 60 dní od prevzatia spisu. Súdny spis si ustanovená znalkyňa prevzala až 18. novembra 2017 a znalecký posudok doručila okresnému súdu 19. januára 2018. Z celkového obdobia od ustanovenia súdnej znalkyne na podanie znaleckého posudku do jeho skutočného podania (7 mesiacov) možno teda identifikovať viac ako 4 mesiace, počas ktorých vo veci nekonala ani ustanovená znalkyňa, ani okresný súd, čo rozhodne nemožno považovať za postup bez zbytočných priet'ahov. Rovnako negatívne možno vnímať i obdobie preodročovania pojednávania medzi 12. aprílom 2018 a 23. augustom 2018 z dôvodu prekážok na strane znalkyne (4 mesiace). Na základe uvedených skutočností doba nečinnosti okresného súdu predstavuje 13 mesiacov z celkovej dĺžky konania 2 rokov a 8 mesiacov.

19. Okrem toho, z preskúmania obsahu súdneho spisu vyplynuli pre ústavný súd i zistenia, ktoré svedčia o neefektívnom postupe okresného súdu, ktorý síce vykonal značné množstvo pojednávanií (7. júna 2016, 15. novembra 2016, 23. mája 2017, 27. marca 2018, 12. apríla 2018) a i napriek tomu nedospel k takému dôkaznému stavu, ktorý by mu umožnil prijať konečné meritórne rozhodnutie. Ústavný súd poznamenáva, že v priebehu konania sa síce vyskytli okolnosti objektívneho charakteru, resp. okolnosti nepričítateľné na vrub okresnému súdu (rozhodovanie o návrhoch účastníkov konania na nariadenie neodkladných opatrení, odročenie určených termínov z dôvodov na strane účastníkov konania a znalca a pod.), ktoré narušili plynulosť konania, avšak tieto okolnosti nemôžu ospravedlniť nekoncentrovaný postup okresného súdu, ktorému sa nepodarilo ustáliť skutkový stav potrebný pre meritórne rozhodnutie i napriek početnosti vykonaných pojednávanií.

20. V tejto súvislosti sa žiada poukázať na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

21. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu poznamenaného krátkodobou nečinnosťou, resp. neefektívnosťou početných pojednávanií, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že boli porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. Aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd neprikázal, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných prietahov, pretože by to nebolo účelné. Pred rozhodnutím o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo totiž namietané konanie právoplatne skončené (30. augusta 2018), keď okresný súd rozsudkom č. k. 4 P 152/2015-408 z 23. augusta 2018 schválil rodičovskú dohodu o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu. Z rovnakého dôvodu je úplne bez významu i námietka sťažovateľa o tom, že okresný súd dosiaľ nerozhodol o znalečnom pre ustanovenú znalkyňu, keďže táto skutočnosť sa nedotýka jeho práv.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 000 €, ktorú odôvodnil tým, že bez právoplatného rozhodnutia okresného súdu u neho „... dlhodobo

pretrvával stav právnej neistoty o tom, ako skončí toto konanie, obavy o ochranu... rodičovských práv, stav psychického vypätia a pocit sklamania z neprimeranej dĺžky konania. Primerané finančné zadosťučinenie je určitou satisfakciou za tieto existujúce stavy...“. Okrem toho poukázal na jednoduchosť veci, jeho správanie počas konania a spôsob, akým okresný súd v konaní postupoval.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na dĺžku napadnutého konania (2 roky a 8 mesiacov) a v rámci nej na obdobie relatívne krátkodobej nečinnosti okresného súdu po dobu 13 mesiacov, resp. neefektívnej činnosti popísanej na inom mieste tohto nálezu (bod 19). Osobitne prihliadol na to, čo bolo pre sťažovateľa „v hre“ a v tomto kontexte aj na podiel účastníkov konania na prieťahoch vo veci, zvlášť na podiel samotného sťažovateľa, ktorého neúčast' na prvých dvoch pojednávaniach spôsobila ich odročenie a prispela tým k predĺženiu konania. S ohľadom na uvedené, ako aj na výsledok konania (rodičovská dohoda) ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 200 € podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania sumou 488,13 € za tri úkony právnej služby.

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Náhradu trov konania ústavný súd priznal za tri úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 162,71 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 488,13 € (bod 3 výroku nálezu).

31. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2018